

HÉTFORDÍTÓ

Václav Havel, a prágai börtönök egykori ülbajnoka, a bársonyos forradalom mára már „elcsapott” hőse — még mindig álmodozik. Meganynyi meciari támadás, tojásdobálás megaláztatás után sem vesztette el a remény boldogító ígézetét. „Először is remélem — írja a *The New York Booksban* —, hogy megváltozik a légkör. A szabadság okozta hirtelen megrázkódás, amely bé-

nyúltságban, gyűlölködésben nyilvánul meg, fokozatosan eltűnik a társadalomból...” „A politikai élet harmonikusává válik”, s fiatal, művelt politikusok irányítják majd az országot, „akiknek szemléletét nem torzíja a totalitarizmus korszaka...” Az állampolgárok pedig „magabiztosabbak, büszkébbek lesznek, és felelősséget éreznek a közügyek iránt. Értelmét látják majd, hogy ebben az országban élnek...”

Délibábos ötletek

Ami azt illeti, magam is szeretnék hinni Václav Havel álmaiban. Legalábbis tudni szeretném: mostani és nagyon törekény demokráciánk kiállja-e a próbát, és megszilárdul, avagy országunk újra „kardélen táncol”. Mint egykoron, amikor a „hetvenkedő politikusok hatalmát a kardél (szuronyok hegye, gumibot — röviden: erőszak)” biztosította.

De az iménti, és időzelek közé zárt „jóslást” már Bródy Andrásról kölcsönöztem, aki a *Kritika* legfrissebb számában igen sajátosság képet rajzol a *Kompország ezredfordulójáról*. Mint írja, a „vérrel, könyvel, fegyverrel és pénzzel írt történéseink aligha lehettek volna szélsőségesebbek. És mégis: a mindenkori új hatalom, befészkelődve a gondosan megőrzött intézmények régi rendszerébe, új ideológiával és új jelszavakkal, de mindig ott és azt folytatta, ahol és amit a régi abbahagyott kényszerült”. Tehát mondhatjuk: a jelen

is — az új gondolatok hiányában — csak a régi nóta folytatása... Illetve, nálunk a politikusok sohasem abból indultak ki, ami van, hanem már a millenniumtól kezdve: „a félig sült, veszélyes és délibábos ötletek”-et kedvelték. Mindig milliárdos összegek mozgásáról, nagy ugrásokról, teljes ágazatok átszervezéséről, s új növekedési pályára való átállítástól áradoztak. Aztán csak „a nagyási hóbort felhőkakukkvárait tervezték, hirdették és építették.”

„És teszik ma is, a megmaradt pénzecskéből — mert ötlet még akad...” — állítja Bródy András. És közben „maradunk Mikszáth országának, sőt, ha írók nevét szabad fokozni, akkor még mikszáthibbá válunk...” „Hajtjuk a kompot erősen, hol oda, hol vissza. A kardélt meg nemhogy megszoktuk volna, de uraink szerint még büszké is vagyunk rá. Virtigli magyar kardél. Van, aki szereti. Baljósan villog a komp sötétjében...”

Tánc a kardélen

A „megtévedt” gyerekek

„Virtigli magyar kardérol” álmodoznak például a szegedi katonaiskolások, sőt egyikük-másikuk kijelenti, hogy a „kelet-európai térség csendőre” kívánna lenni... De az egri bőrfejük sem csak a bomberdzsekkre, a Martens bakancsokra büszkék, hanem példaképeikre is. Például Hitlerre... Közreadott kiáltványuk pedig így harsog: „Polgárok! Ha nem akarjátok, hogy idegenek legyilkolják fiaitokat. Ha nem akarjátok, hogy a magyarság kisebbségi sorba kerüljön saját hazájában. Ha egy új, erős Magyarországot akartok. Akkor támogassátok a Nemzeti Ifjak Egyesületét...”

Na persze, a skinheadek csupán „megtévedt” gyerekek. Még Csurka István is „védelmébe” vette őket. Mégpedig a parlamentben... Csak hát az imént idézett „kiáltvány” szövege kísértetiesen emlékeztet a csurkai

„gondolatra”. Így aztán nagyon nehéz „jótékonyági cselekedetként” értékelni az alelnök, s a követők (Potyka bácsi, Utasi úr, avagy a legharcosabb honanya, Király B. Izabella) mentőakcióját. Azt hiszem, igaza van **Eörsi Istvánnak**, amikor a *Magyar Narancsban* arról ír, hogy ez esetben is „hazárdjáték” kezdődött a „szélsőjobbaldali potenciális” erőkkél...

Közben természetesen eszembe jut, hogy a többséget, a sokezerényi fiatal senki sem akarja a „pártfogása alá vonni...” Azokat — ismét Bródy András szavait idézem a *Kritikából* — akik csak húzzák az evezőt ezen az országnyi kompon. És az istennek sem értik, „hogy annyit küszködve és forogólván miért nem mozdulunk előre...” Velük senki sem kezdeményez „párbeszédet”. De hát a komországban senkit sem érdekel a többség véleménye...

Hol a józau ész mostanában?

„... Sajnálom, hogy nem ugorhatom át legalább egy percre az előttünk álló nehéz éveket és nem pillanthatok be a jövőbe...” — írja Havel, a nagy álmodozó. (Az *Álom Csehszlovákiáról* című dolgozat magyar változata a *Valóságban* olvasható.) Anynyi bizonyos — állítja — „ha nem akarunk elpusztulni nemzetiségi, vallási vagy politikai harcokban, ha nem akarunk atomháborúk vagy vegyi háborúk áldozatai lenni (...), akkor valahogy észhez kell térnünk”.

De hát hol a józan ész mostanában? Sehol. Sőt, mostantól kezdve a legrosszabbra is számíthatunk. **Eörsi István** szerint is ha már a belügyminiszter is „párnás kézzel simogatja a skinheadek tuskéit”, (akkival a tisztas demokráciákban szóba sem állnak) — akkor már minden megtörténhet.

Különbösen is, Csurka már többször kinyilatkoztatta: „mi vagyunk az urak! S legalább negyven évig mi uralkodunk...”

Gantner Ilona